

**ANAYASA MAHKEMESİ BAŞKANI YEKTA GÜNGÖR
ÖZDEN'İN TÖRENİ AÇIŞ KONUSMASI**

Sayın Cumhurbaşkanı Vekili,
Sayın Başbakan,
Sayın Genelkurmay Başkanı,
Sayın Anamuhalefet Partisi Başkanı,
Sayın Yüksek Mahkemeler Başkanları,
* Sayın Bakanlar,
Sayın Kuvvet Komutanları,

Görevde ve çalışan saygı değer hukukçu meslektaşlarım, Rektörler ve tüm sayın konuklar;

Kuruluş Yasamız gereğince düzenlenen bu geleneksel törenden önceki haftayı üzüntüyle kapattık. Son 24 saatin 1 saatten fazlasını yeni üyemizin andiçme törenine katıldıktan sonra kimi ulusal, uluslararası ve yargı sorunları üzerinde söyleşerek bizimle geçiren 8. Cumhurbaşkanı beklenmedik biçimde ve zamansız yitirdik. Genelde duygusal, konuşkan, hızlı, değişik, olayına göre direngen ve uzlaşmacı, rahat ve de atak birisiydi. Ölümüyle bile sürpriz yaptı. Yorgun ama mutlu döndüğünü söylediği dış geziden olaylar ve anılar iletti. Kimi hukuksal konularda ve ilkelerde görüş ve düşünce ayrılıklarımıza karşın, ilişkilerimiz, konularımızın gerektirdiği düzeyde uygar biçimde yürümüş, kimi işlemlerden kaynaklanan kimi görevsel karşıtlıklarımız bu durumu asla etkilememiştir. Devlete, kurumlara saygımız her zaman vurgulanmıştır. Siyasal yaşamımızın bu renkli kişisinden yaptıklarıyla her zaman söz edilecek ve gerçek yargıyı tarih verecektir. Yitirdiğiniz saat içinde sayın eşlerine ula-

şarak duygularımı sundum. Kendisini saygıyla anıyor, Tanrı'nın engin rahmet ve sevecenliğini, Ulusumuza ve acılı ailesine başsağlığıyla birlikte diliyorum.

Büyük ulusumuz, büyük evlatlar yetiştirmiş, büyük devrimler gerçekleştiren büyük devletler kurmuştur. TBMM'nin, devletin başı sıfatıyla Türkiye Cumhuriyeti'ni ve Türk Uluu'nun birliğini temsil ederek Anayasa'nın uygulanmasını, devlet organlarının düzenli ve uyumlu çalışmasını gözetecek, andına uygun çabalarıyla tüm özelemleri doyuracak bir Cumhurbaşkanı seçeceğine; ulusal egemenliği, ulusal istençle yansıtır yaşama geçiren Demokrasi, kişilere değil, kural ve kurumlara dayanan bir düzen olduğu için ilkelerde birleşeceğine, karanlığın gelmeyeceğine ama aydınlığın artacağına inanıyorum. Ekonomik, sosyal ve siyasal sorunlarınıza yeni bir sorun eklenmemesi, başta Cumhurbaşkanlığı seçimi olmak üzere ilgili konularla ülke sorunlarında hepimizi yüceltecek sonuçların alınması en içtenlikli dileğimdir.

Bağırsız - koşulsuz Yüce Türk Uluu'nun olan egemenliği, yargılama alanında ulus adına kullanma yetkisini taşıyan yüksek mahkemelerden birisi bulunan, insan haklarına dayanan demokratik, lâik ve sosyal hukuk devletin tüm çağdaş nitelikleriyle gerçekleşmesi için özveriyle sürdürdüğü anayasa yargısı çalışmalarıyla hukuk devletin simgesi ve güvencesi sayılan Anayasa Mahkemesi, 31. kuruluş yıldönümünü sizlerin katılımıyla kutlamaktan büyük mutluluk duymaktadır.

Anayasalar, bireylerin hak ve özgürlüklerini güvenceye bağlayıp hukuksal tanımıyla ulusu ve ülkeyi kapsayan devletin yapılanmasının ve işleminin siyasal ve ahlaka uygunluğunu amaçlayan temel belgeler olduğundan yaşamsal önemleri açıktır. Anayasalar ulusal dayanışmanın ve toplumsal barışın dayanağı, mutluluk ve erincin kaynağı, hukuk devletin çağdaş aşaması "anayasal demokrasi"nin ocağı, ulusal onurun somutlaşmasıdır. Bu temel değerde, özellikle ilkeler bağlamında birleşmek, devleti oluşturan güçlerin varlık nedenleri bilinmelidir. Ulusal Kurtuluş Savaşı'nın zaferle sonuçlanması, demokrasinin özü sayılan Cumhuriyet'le başlayan Türk Devrimi'nin güç koşullara, yoksunluklara, hayınlıklara karşı başarıyla sürdürülerek, kimi üzücü durumlar geçse de genelde kıvanç duyduğumuz düzeyin sağlanması, gücümüzün ürünü, yaşamımızın en anlamlı ödülüdür.

Bağımsızlık, özgürlük ve egemenlik olgularının yüceliği, demokrasinin erdemi, ulusal bilincimizin mayasıdır. Ülkemizi, kimi iç ve dış destekli girişimlerle karanlığa çekmek, bataklığa sürüklemek oyunları, hukukun etkinliği

karşısında amacına ulaşamayacaktır. Anayasa, hukukun en saygın biçimde yansıtan, ulusal and biçiminde yaşama geçiren, devlete ilişkin gereksinimlerle özelemleri doyuran içeriğiyle üstün kurallar anıttır. Günümüzde değerini, anayasa yargısı anlayışı ortaya koymaktadır. Anayasa kavramı, anayasa bilinci ve anayasa düzeyi, anayasa yargısıyla anlam kazanmakta, anayasa yargısı tüm anayasanın göstergesi olarak algılanmaktadır. "Anayasa böyle anlaşılır, böyle uygulanır" diyerek bir yasa kuralını anayasaya aykırı bulma ya da bulmama yargısının teknik bakımdan anlatan "yorum yetkisi"nin Yalnız Anayasa Mahkemesi'ne verilmesi, çağdaş demokrasinin bu Mahkemenin kararlarıyla biçimlenmesi nedeniyle "anayasal demokrasi" dönemini açmıştır. Mahkemenin tutumu, Türkiye Cumhuriyeti'nde anayasa bilincinin ne ölçüde gelişip kökleştiğinin kanıtıdır. Sorumluluğunu hiç unutmadan, bağımsız yapısını güçlendirecek özenli, duyarlı ve yansız çalışmalarıyla hukuksal aydınlığımızı artırmakta, ilericici katkılarıyla çizgisini yükseltmektedir. Siyasayı hukuksallaştırmak çabasının kurumlaşması anayasa ile geçerlilik kazanır. Anayasa Mahkemesi'nin siyasa ile doğal ve salt hukuksal ilişkisi, devletin varlığı ve siyasanın işleviyle, anayasa siyasasını öncelikle gündemde tutacak, böylece en gerçekçi, en doyurucu en sağlıklı anayasa gerçekleşecek, hukukla siyasanın bağlantısı, en yapıcı ve en uygar düzeye gelecektir. Hukukla adaletin çatışması, hukukun siyasayı engellemesi gibi olumsuzluklar, bu yöndeki kuruntu ve kuşklar da kalkacak, siyasanın devingenliği hukukun öncülük ve yolgöstericiliğinde daha yararlı sonuçlar verecektir. Anayasa yargısı, hukukla siyasayı bağdaştıran, bu iki toplumsal öğenin sınırları çizen bilimsel bir olgu, kamuoyuna hukuksal çağrılarla demokrasinin gerçek güvencesidir. Anayasayı koruma görevi, temel hak ve özgürlükleri korumakla birdir ve bunun yasakoyucuya karşı olması da işlerin doğası gereği çok doğaldır. Anayasa yargısının sağlayacağı dinginlik, getireceği ölçüler, devleti devlet yapan özelliklerdir. Halkların kutsallığı, insan değerinin hukukla dokunmasına bağlıdır. İnsanı ve hakkını gözardı eden hiçbir düzenleme, sınırsız ve denetimsiz yasama işlevi, hukukla bağdaşmaz. Bu tür durumların ulusal istence ve bu yolla ulusal egemenliğe dayandırılması da inandırıcı olamaz. Anayasal ölçütler, demokrasinin varlık koşuludur.

Devlet yönetiminde bir hizmet yarışı, görev anlayışı ve çalışma yöntemi sayılan siyasanın, çatışma nedeni yapılmadan, hukuk bir baskı ya da istemleri engelleme aracı kılınmadan, katılcılığın ve çoğulculuğun tüm gerekleriyle yürütülmesinde yargıya önemli görevler düşmektedir. Haksızlıkları ve

adaletsizlikleri önleyerek devlete inan ve güveni artırmak görevi, her ilgiliyi gönendirir. Değiniilecek nice sorunları bulunmasına karşın hukuk ve yargı konularında yineleme sayılacak görüşlerden ve ayrıntıdan kaçınıyorum.

ÇALIŞMALARIMIZ

Anayasa Mahkemesi 1962 den 1993 Mart ayı sonuna değin 464 iptal davasından 212 sini iptalle, 249 unu redle sonuçlandırmış olup 3 dava incelenmektedir. Bu süre içinde 1178 itiraz davasından 117 si iptalle, 1056 sı redle sonuçlanmış olup 5 davanın incelenmesi sürmektedir.

6.10.1983 den 31.3.1993 e değin siyasal partiler için Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca yapılan 29 ihtar başvurusundan 20 si uygun bulunmuş, 9 u yerinde görülmemiştir.

6.3.1979 dan 31.3.1993 e değin yine Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığı'nca siyasal partilerin kapatılması istemiyle açılan 17 davadan 5 i kapatmayla 8 i redle sonuçlanmış olup 4 davanın incelenmesi tamamlanmak üzeredir.

1962 den 31.3.1993 e değin TBMM üyeliğinin düşmesi ve dokunulmazlığın kaldırılmasına ilişkin kararlara karşı 20 itiraz başvurusundan 14 ü iptalle sonuçlanmış, 6 sı reddedilmiştir.

1962 den bu yana 470 kişisel başvuru reddedilmiş, son onbir yılda da değişik işler türünden 119 başvurunun 118 i karara bağlanmış olup, 1 i eldedir.

1978 den bugüne değin siyasal partilerin 140 mali denetim dosyasından 95 i sonuçlandırılmış olup 45 inin incelenmesi tamamlanma aşamasındadır.

YENİ ANAYASA

Ulusumuza her yönden layık olduğu yeni bir anayasa hazırlama çalışmalarını, çok olumlu bir girişim ve başardıklarında sahiplerini unutulmaz kılacak övgüye değer çaba olarak karşılıyorum. Yasalar konusunda önceden görüş, kanı, oy açıklama yasağına özenle uymaktayız ama, öz yönünden denetimimize kapalı olan Anayasa için bilgi ve deneyimlerimizi ulusumuzun yararına sunmaya hazırız. Uygulamanın ve öğretinin görüşlerinden yararlan-

mamak, kimi yanlışlıklara, bu da ilerde üzüntü ve pişmanlıklara neden olur. Anayasa hepimizindir. Geçen yılki öneri ve eleştirilerimi yineliyorum, onlara ilgi gösterileceğini umuyorum.

Anayasa'nın geçici 15. maddesinin son fıkrası öncelikle kaldırılabilir.

Yargının bağımsızlığını ve yargıç güvencesini bağımsız devlet olma koşulu saydığımdan, Cumhuriyetle birlikte Atatürk ilkelerini temel edinen devletimize parlamenter rejimin gereklerine uygun bir çağdaş Anayasa kazandırılırken devletin tüm işlem ve eylemleri yargı denetimine açık tutulmalıdır. Güçler ayrılığı, uyumlu çalışma, ilke edinilerek belirgin çizgilerle uygulanmalıdır. Devletimizin kuruluş felsefesi, günümüzün ortamı ve koşullarıyla ülkenin özelliği ve önerenlerin tutumlarıyla açıklanan görüşleri karşısında, ayrıntıya girmeden, Başkanlık sistemini yararlı bulmadığını açıklıkla belirtiyorum. Yasama organına sunulan değiştirilecek Anayasa maddeleri arasında yargı bağımsızlığına ilişkin olana öncelik verilmemesi, bu maddenin ele alınmayıp özel radyo TV'ler gibi tüm oldu bittilere geçerlik kazandırma ivediliği düşündürücüdür.

Yasama dokunulmazlığı da sorumsuzluk kurumuna dönüştürülmemelidir.

Anayasa yargısının giderek önemini artırması, etki alanını genişletmesi, dünyada bu işlerle yükümlü mahkemelerin kurulmasının hızlanması, Avrupa Anayasa Mahkemeleri Konferansı'nın kurucu üyelerinden olduğumuz ve görevin özelliği gözetilerek, Anayasa Mahkemesi'nin konumu, üye seçiminden kuruluşuna değin yapısı, yetkileri yeniden düzenlenmelidir. Mahkemenin tam bağımsızlığı için bütçesinden, üyelerinin özlük haklarına değin dünya örnekleri gözetilmeli, üyelerini belirlenecek koşullara göre her organ doğrudan seçmeli ve yasama organına da bu hak tanınmalıdır. Aylıklarda Başkan-üye ayrımı ve anayasal düzeni KHK'yle tersine çeviren uygulama kalkmalı, şikayet, yürütmenin durdurulması yolları açılmalı, kararları etkisiz kılacak yeni yasa ve anayasa değişikliklerine gidilmemelidir.

Siyasal Partilerin denetimi daha yapıcı duruma getirilmeli, gereksiz sınırlamalarla kurulma ve çalışma serbestisine aykırı kurallar kaldırılmalı, Anayasa Mahkemesi'ne akçalı yünden yalnızca yaptırım belirleme yetkisi bırakılmalıdır.

Adalet ekmek gibidir. Hattâ ekmekten de önemlidir. Ekmeksiz kalma-

bilir, adaletsiz kalmamaz. Muhalefetteyken adaletten söz edip iktidarda unutmak çelişkisi hiçbir zaman yaşanmamalıdır. Herkese her zaman gerekli olacak adalete saygı, kişinin kendine, toplumuna saygısının başlangıcıdır. Yaşam hakkı, hak arama özgürlüğü, kişiliğin onur ve erdem sayılan haklarıyla ve özgürlükleriyle tümleştiği gerçeği herkesi uyarmalı ve düşündürmelidir. Hukukçular geçer, hukuk kalır; anayasa ve yasalar geçer, kurumlar ve düzen kalır. Ulusu da bunların varlığı ve aydınlığı yaşatır. Hukukun üstünlüğü ilkesi, hukuk devletinin sözde değil, özde varlığının kanıtıdır.

AÇIKLAMA VE GÖRÜŞLER

Erkler arasındaki uyuma, yargıda işlev özelliğine, ilişkilerdeki uygar anlayışa, birlikteliğe, temsilcilerinden tüm çalışanlarına değin dayanışmaya, karşılıklı saygıya önem verdiğimden başka kuruluşların içlerine karışmadığımı, bu konularda konuşmayı kişisel meslek terbiyeme aykırı bulduğumu bir kez daha vurguluyorum. Mahkememizin konumu, işlevi, ilgilileri ve Yüce Divan sıfatıyla çalışması hakkında zaman zaman yapılan, yanıtları çok kolay, yanlış, hukuksallıktan uzak amaçlı, yanıltıcı konuşmalara katılmadığımı, seçim ya da başka nedenle olsun yargının gücünü kırıcı, saygınlığımı gölgeleyici bu tür davranışlardan kaçınılacağını umduğumu söylemeyi bugün için yeterli buluyorum. Kişisel ya da kurumsal ayrıcalıklarla olanaklar sağlamak için konuşup görüş açıklamayı, isteyip beklemeyi kusur sayıyorum. Yargı yamaşmaz, yaranmaz, yalvarıp yakarmaz. Yargıç gerçek dışına asla çıkamaz. Kanıta dayanmadan kanı sahibi olamaz. Kaynağı, amacı gözetilneyen, suçlanandan sorulmayan söylentiler, resmi ve özel yaşam için de tehlikeli ve zararlıdır. Anayasa Mahkemesi'nin yorumlu red kararı da bağlayıcıdır. Tersine görüşle karara gidilmesi Anayasa'ya aykırı davranıştır.

Bu arada güncelliği süren ilgili kimi konularda görüşlerimi sunmayı yararlı buluyorum :

1. Anayasa Mahkemesi, siyasal parti kapatmaya çalışmamakta, kapatmalardan mutluluk duymamakta, ancak Anayasa'ya uygun biçimde görevini yapmaktadır. Kişi ve kuruluşların hiçbir zaman yapamayacakları eylemleri parti kurarak yapmak olanağını getirecek bir anlayışı da paylaşmak olanaksızdır. Ne yaparsa yapsın bir parti kapatılamazsa aykırılıklar ve sakıncalar önlenemez. Siyasal partiler, demokratik siyasal yaşamın vazgeçilmez ögesi olduk-

larını, ne için kurulduklarını bildikçe sorun kalmaz. Mahkememiz, salt bir görüş ve düşünce nedeniyle değil, Anayasa'nın yasakladığı durumlara yol açan ve açacak nedenlerle, kanıtlara dayanarak, uluslararası kuralları da gözeterek karar vermiştir. Baskıyla ya da hatır için karar vermemiştir. Partiler de devlet içindir. Öğeleriyle birlikte devlete karşı, devleti yıkacak parti anlayışına katılmak güçtür. O zaman sakıncalı eylemler için parti kurulur.

2. Anayasa Mahkemesi, devletin TEK'liği ülkenin TÜM'lüğü, ulusun BİR'liği konusunda ödünsüz tutumunu özenle sürdürmektedir. Hangi dinsel ya da etnik kökenden olunursa olunsun, toplumsal kimi özelliklerin ayrılık nedeni sayılmasına, ulus kavramı içinde "Türk vatandaşlığı" kurumunda birleşen yurttaşların kimliklerinin yadsınmasına, çoğunluktan çıkarılıp azınlığa düşürülmesine karşıdır. Her tür ırkçılığa kapalı olan Anayasamız, her yurttaşı dili, ırkı, rengi, cinsiyeti, siyasal düşüncesi, felsefi inancı, dini, mesleki ve öbür kişisel durumları ne olursa olsun yasa önünde eşit tutarak, ayrıcalıkları önlemiştir. Bu soruna geçen yılki konuşmada ayrıntılarıyla değinmiştim.

Parlamente demokrasimizi, tüm evre ve aşamalarıyla devletin kuruluş sürecini, ilkelerini gözardı edip, toplumu siyasal ya da dinsel belli bir anlayışın kölesi gibi göstererek resmi ideolojiyle suçlamak yanlıştır. Ulusal Kurtuluş Savaşımızı zafere ulaştıran, saltanatı kaldırıp demokrasiyi amaçlayarak Cumhuriyeti kuran, Türklük bilincini güçlendirip bizi hak ve özgürlükleriyle kişilikli yurttaşlar durumuna getirerek ümmetten ulus düzeyine ve hayranlık yaratan Türk Devrimi'yle aydınlığa çıkaran, uygarlığın kapılarını açan, ulusal bilincimizde layık olduğu saygın ve özgün yeri alarak bugünkü soyut ve somut tüm değerlerimizin özeti ve simgesi olan Atatürk'ün çağdaş milliyetçiliği, Türkiye'deki her yurttaşı Türkiye'nin sahibi sayar. Kendilerini bu onurdan yoksun kılmak isteyenler Atatürkçü olmak zorunda değildirler ama ona saldırmazlar. Kimseden esirgenen bir hak, kimseye verilmeyen bir özgürlük yoktur. Devlet yaşamının ve toplumsal uyumun zorunlu gereği, ulusal ortak kimliğin resmen taşınması, özel kimliğin yadsınması değildir. Kimseye etnik ya da dinsel ayrılığı nedeniyle ayrı işlem yapılmamaktadır. Ülkenin beryeri hepimizdir. Varlığı belirgin etnik grupların hiç birisi hukuk yönünden azınlık sayılamaz. Cumhuriyeti oluşturan Türk Uluğu, yepyeni bir varlıktır. Çağdaş milliyetçilik, ırkçılığı dışlayarak herkesi yurttaşlık kurumunda, kardeşlik bilinciyle kucaklar. Evrensel kültür, ulusal kültürü dışlamadığı gibi ulusal kültür de etnik özellikleri ve folklor renkliliğini dışlamaz. İrkçılığı benimsemi-

ğımız için, yurttaşı olduğumuz devletin adıyla tanınıp yaşamak, kökenin reddi olmadığı gibi Cumhuriyetle kökleşen ulus bilinci, herkesi kapsayan bir ve eşit tutan bir olgudur, uluslaşmanın ve ulusallığın kaynağıdır.

Ülkemizde bir etnik grup sorunu yoktur. Doğu, güneydoğu, yaşam pahalılığı, nüfus, sağlık, çevre, işsizlik, konut, kentleşme, orman, tarım, hayvancılık, gençlik, eğitim, üniversite, sosyal güvenlik, yargı, enerji, basın, Anayasa sorunu ve başka sorunlar olabilir. Bu sorunların içinde yalnız bir topluluk değil, herkes vardır. Yapay sorunlar yaratılmasına, "sorun çözmek" önerisiyle ulusal yapının bozulmasına yol açılmaz.

Kurallar ve kurumlar düzeni olan, demokrasinin yaygınlaşıp kökleşmesine kimse karşı çıkamaz, ancak "Demokratik çözüm" adı altında dış destekli dayatmalar ve siyasal pazarlıklarla Türkiye Cumhuriyeti'nin yapısı bozulamaz. Kanla çizilmiş Ulusal And sınırları değiştirilemez.

Ülke ve ulus ayrımı tanımayan uygarlık, herkesi insanlık niteliğinde birleştirmektedir.

3. **LAİKLİK**, değiştirilemez ve değiştirilmesi önerilemez Anayasa kurallarında bir öz olarak yer almışken, kuşku yaratacak kimi girişimler ve gereksiz sözler, uygulamanın olumsuz örnekleriyle birleştirilince, bu konuya bir kez daha değinmek zorunluluğu doğmaktadır.

Özellikle, teokratik monarşiden Cumhuriyete ve demokrasiye geçmiş bir ülkede yeni devletin kuruluşunu gerektiren olaylar ve sonraki durumlar unutulurken, Türk Ceza Yasası'nın 163. maddesinin kaldırılmasından yararlanıp sistemli biçimde laikliğe saldırılması, aldatmaca, sözcük oyunları, çirkin suçlamalardan insanlık ve terbiye dışı baskı ve tehditlere değin sakıncalı tutumların izlenmesi, kuşku doğurucu olayları devletin bu konuda yapması gereken çok şey olduğunu amunsatmaktadır. Anayasa'nın Başlangıç'ı, 1., 2., 4., 5., 11., 24/son., 42., 68/4., 81., 103., 130/1., 136., 153/son. ve 174. maddeleri gözetilerek lâiklik ilkesine gereken değer verilmelidir. Hilâfetin niçin kaldırıldığı, Öğrenim Birliği Yasası'nın niçin çıkarıldığı unutulmamalıdır.

Lâiklik sanki din düşmanlığıymış gibi son yıllarda suçlama da, savunma da "lâiklik din düşmanlığı değildir" sözleriyle sürdürülmektedir. Lâiklik elbet din düşmanlığı değildir. Atatürk de din düşmanı değildi. Konya, Ankara, İzmir ve Balıkesir konuşmalarıyla tüm yaşamı bunun kanıtıdır. Düşmanların yakıp yıktıklarını ve yenilerini yaptırarak ezan okunacak minare, namaz

kıhnacak cami olanağını veren, Anadolu'nun kuzeyinden ve batısından göçleri sağlayarak "çoğunluğumuz müslüman" dedirten Atatürk'tür. Lâiklik, siyasette, hukukta, ekonomide, öğrenimde, toplumsal yaşamda, dinde, sanatta geçerliği olan bir ilkedir. Devletin dininin olmaması, dinler karşısında yansızlığı, bu insan ve hukuk kurumunun din kurallarıyla değil, hukuk kurallarıyla yönetilmesi, devlete bir din ya da mezhebin egemen olmaması, her yurttaşın inanmasına ya da inanmamasına karışılmaması, bu nedenle kınanmaması, dinin vicdan tahtında oturması, Allah'la inananı arasına başkasının sokulmamasıdır. Akla ve bilime öncelik vermektir. Hoşgörü, anlayış, barış, aydınlanma, uygarlık, insanlık, insancılık demektir. Hak ve özgürlükleriyle kişilikli bireyin istencini belirtip yöneticilerini seçmesiyle egemenliğin, dinsel ayrımları dışında bırakıp ikilikleri kaldırarak bağımsızlığın, insana dayanarak demokrasinin kaynağı, tüm hak ve özgürlüklerle öncelikle din ve vicdan özgürlüğünün güvencesidir.

Lâiklik, bu ilkeye karşı olanlar içinde savunulmaktadır, onların da güvencesidir. Karalayıp kötölemenin anlamı yoktur. Siyasal, hukuksal ve ulusal birliği sağlayan, koruyup güçlendiren bu ilkeyi bir dine, onun kutsal kitabına, peygamberine, dinsel gereklere, ödevlere ve ibadet yerlerine karşı göstermek çok sakıncalıdır. Bu konuda azınlıklar yakınmazken islâmiyete hizmet ettiğini sanan kimilerinin söz ve yazılarındaki aykırılıklar üzücüdür. Lâikliği müslümanlıkla bağdaşmaz göstermek de bir yanılgıdır. Tarihsel örnekler, ülke gerçekleri, İslâm dininin değişmez kurallarıyla zamana göre yorumlanıp uygulanacak gerekleri ve hukuk devleti olgusu gözardı edilemez. Lâiklik, şeriat devletinin, dinsel yönetimin engelidir. Şeriatla demokrasi olmayacağı için lâiklik bu alanda ülkemize özgü ve gerekli uygulama biçimiyle yaşamda kalacaktır. Lâiklik, çağdaşlaşmanın savsaklanmaz koşulu olarak dogmalara ve varsayımlara zorunlu bağlılığın engelidir. Dinin inanç ve ibadeti, hukukun ise dünya işlerini yönetmesini öngörür. Lâiklik, her din ve mezhebe eşit yaklaşımı gerektirir. Devlet ve din işlerini ayırmakla kalmaz, inanç ve ibadet özgürlüğünü de korur. Kadını saygın kılar.

Anayasa Mahkemesi, bayanlarımızın özel yaşamlarındaki başörtülerine karışmamış, önüne gelen bir yasayla ilgili olarak yükseköğretim kurumlarında başörtüsü kullanılamıyacağını insan haklarını gözeterek verdiği kararındaki gerekçelerle ve Anayasa'ya dayanarak açıklamıştır. Hukuk devletinde öğrenim, onun kurallarına uyulacağı kabul edilerek girilmiş kurumlarda aranan biçimde yapılır. Yurttaşlar devlet kurumlarında işlerini istedikleri giysiyle izle-

yebilirler ama devlet görevlileri dinsel giysilerle çalışamazlar. Dine saygı, politika ile dini birbirine karıştırmamakla gerçek olur. Siyasal nedenlerle verilecek ödünler dine saygıyla bağdaşmaz. Anayasa'nın 153/son maddesinin öngördüğü kesin ve bağlayıcı karara karşı uygulama istemek, Anayasa'ya uymamaya özendirmek ve bu konuda destek vermek, devlet ve demokrasi anlayışıyla uyuşmaz. YÖK yetkililerinden kimilerinin, kimi rektör ve dekanların, kimi milletvekillerinin Anayasa kurallarını hiçe sayan bu yöndeki çabalarını doğru bulmuyorum. Hukuk devletinde, yalnız devletten değil, herkesten örnek davranış beklenir. Anayasa değişmedikçe, bağlayıcı olan karar ortadan kalkmadıkça, hiçbir organ ve kişi tersine işlem yapamaz, yaptıramaz. Bu konuda YÖK'ün, üniversitelerin, Milli Eğitim Bakanlığı'nın ve Diyanet İşleri Başkanlığı'nın özen göstermeleri gerekir. Tanrı'nın yetkilerine ortak çıkmak ya da onun adına davranmak dinle bağdaşmaz. Ahlakı, hukuku, bilime uygun olan şeylere dinsel karşıtlık anlamsızdır. Din, kişinin özel yaşamını yönlendirip aydınlatır. Zorlama ve aracılık, hele öldürme, tümüyle din dışıdır. Tehlikeye açıkça ve içtenlikle değiniyorum. Ülkemiz din ve vicdan özgürlüğünün en geniş biçimde yaşandığı bir ülkedir, bunu da lâiklik sağlamaktadır. İslâm ülkeleri gıpta ile izlemektedirler. Halkımızın temiz duygularını sömürüp onları aldatarak devlete, demokrasiye ve Türkiye'yi Türkiye yapan ilkelere düşman kalmayı hiçbir inanç bağışlamaz. Eşitlik, kadın-erkek eşitliği de lâikliğin insanlık anlayışının anlamlı uygulamalarından biridir. Lâiklik, ayırıcı değil, birleştirici, güçlendiricidir. Hiçbir dinsel gereksinime engel yoktur. Lâik devlette bir görevlinin dinine, inancına da bakılmaz. Lâikliğe saldırı olmasaydı tartışması gündeme gelmeyecekti. Lâiklik fırtınasını koparanlar, lâiklik ve din düşmanlarıdır. Gerçekte inançlara saygı olan laikliğin din düşmanlığı olduğunu söyleyenler dinin, laikliğin ve insanlığın ne olduğunu yeterince bilmeyenlerdir. Asıl üzücü olan, yazar-sözcü bilinen kimselerin güldüren yinelemeleri değil, ciddi zeminlerde gündeme getirilmesinin tepkisiz kalması, gerekli yanıt almamasıdır. Lâiklikle devlete kul olmak, kapı kulluğu da kalkmıştır. Kişilikli birey, lâiklikle nitelikli insan, devlete kul değil sahip olmuştur. Lâik cumhuriyet, Atatürk ilkeleriyle özdeşleşmiştir.

Gerçekleri yadsıyarak, doğrudan kaçarak sözde ilericilik, demokratiklik ve yenilikçilik adıyla, üstelik bilimsellik taslayarak devletin teklifine, ülkenin tümlüğüne ve ulusun birliğine yönelik, Atatürk ve lâikliğe saldırıyla sürdürülen hayınlıklar hoşgörülemez.

Dini "tabu" durumuna getirerek inananları bölmek dine en büyük zardır. Dinsel eğitimle, dinle eğitim yanlışlığını da birbirinden ayırmak gerekir. Din düşmanlığı yapılmadığı gibi dinle de düşmanlık yapılmamalıdır.

Lâikliğin, inanca, inançlara engel olmamasını söylemek de fazladır. Hepimiz birbirimiz için varız. Ne din devletin, ne de devlet dinin emrindedir. Bağlı ve sorumlu olduğumuz kaynak ulusal istence dayanan Anayasa'dır. Düşünceye sınır koymak usu yadsımaktır.

Lâiklik bir baskı ve engelleme aracıymış, bu tür bağnazca eylemler lâikliği benimseyenlerden geliyormuş gibi yurttaşların dini ve vicdani yükümlülüklerini yerine getirmelerinde rahat bırakılmaları uyarısında bulunmak, somutlaşan tersine durumların gözardı edilip lâikliğe ve lâikliği benimseyenlere saldırıların hoşgörölüp saldırganların yüreklendirilmesi, onların bu nedenle ulusu bölmelerinde desteklenmesi anlamındadır.

Ulusal And'ın değersiz, Ulusal Kurtuluş Savaşı'yla başta Cumhuriyet olmak üzere Türk Devriminin gereksiz ve geçersizliği savlarına dayanan ayırmazlığı; ülkenin mülk, ulusun ümmet, kişilikli bireyin yönetime de kul olmasını önleyen bir insanlık kurumu olan lâikliği, şeriat devletini ve bu yolla çağ dışı düşmeyi, us dışı saplantıları engellediği için, din düşmanlığı olarak tanıtip halkımızı kandırma yoluyla Anayasa'dan çıkarmaya çalışan, yüzyıllardır müslümanlıkla bağdaşmasına karşın gerçek dışı suçlamalarla aynı dinden ve mezhepten olanları birbirinden ayıran, aynı inançtan olanları karşıt duruma getiren anlayışın araçta ve amaçta birleşmesi yurtseverleri uyarmalıdır.

4. **TERÖRÜ** en kötü nitelemelerle kınıyorum. Hastalık durumundaki bu sapkınlık için gerekli önlemlerin hukuksallığı, Anayasa Mahkemesi'nin ilgili KHK'ler konusundaki kararlarıyla sağlanmıştır.

Kimi yurttaşları aldatıp korkutarak, dışarda da örgütlenip Türkiye düşmanlarını sevindirerek terörü sürdürenlerin, silahla bile elde edemediklerini iç ve dış destekli siyasal oyunlarla sağlamaya yönelmelerini yetkililer değerlendirecektir. Ulusu ve ülkesiyle bölünmez bir bütün olan devlete yönelik saldırılarla binlerce kişiyi öldürenlerin durumlarını, yasama organının Anayasa çerçevesinde en uygun çözüme bağlayacağına inanıyoruz. Devletle ve adalette pazarlık olamaz. Sanıklara ödün sayılacak ayrıcalık, toplumun demokrasiye ve hukuka inanı ve güvenini sarsacak sınırsız hoşgörü devletten beklenemez. Ceza uygulaması ve sonrası için çağdaş yöntemleri herkes istemektedir.

5. En ağır insanlık suçlarından biri olan **İŞKENCE**'yi devlete yüklemenin haklılığı olamaz. Devlet işkence yapmaz ve yaptırmaz. Bu suçu devlet adına ya da onun görevlisi olarak işlediklerini sananları suç kanıtlarıyla devlete bildirmeli, devletin önlemlerini artırmasını sağlamalı, devletin onurunu karalayacak biçimde devleti suçlamaktan, görevlilerin çalışma gücünü kırmaktan vazgeçilmelidir. Güvenlik güçlerinin çalışmalarında aykırılık, sakınca ve hukuk dışılık varsa yasal yollar açıktır. Ölenler kim olursa olsun öldürme olaylarına karşı çıkmalı, devletten suçluların bir an önce saptanıp yakalanması istenmelidir. Demokrasi karanlıkta yaşamaz. Hukukun ve gerçeğin en küçük ışığı, en koyu karanlığı delip yıkmaya yeter. İşkence ve her tür adaletsizlik, yolsuzluk ve partizanlık, hukukla yok edilecektir.

6. Kimi gün, Anayasa Mahkemesi'nin yasama organının üstünde ve karşısında olduğu suçlamaları duyulmaktadır. Mahkememiz, yasakoyucunun üstünde ya da karşısında değil, yanındadır. Onun tamamlayıcısı gibi görev yapmakta, iptal ve red kararlarıyla siyasal iktidarı Anayasa sınırlarında tutarak onun geçerliğini, muhalefetin de güvencesini sağlamaktadır. Yasama organına ve onun üyelerine karşı kurumsal ya da kişisel bir karşıtlık asla söz konusu olmayıp gerektiğinde düzeltici yanıt vermekle yetinilmektedir. Demokraside zıtlaşma, hukukta inatlaşma olmaz. Mahkeme kararlarına saygı, yasama organının kendi saygınlığını artırır. Yasama organının demokrasi için zorunlu varlığını vurgulayıp kişisel ve kurumsal saygımızı belirtmemize karşın gerçek dışı yakıştırmalarla saldırılarda bulunulması üzücüdür.

7. Anayasa Mahkemesi'nin işlevi, genelde siyasal konuları kapsamak-taysa da siyasal akım, oluşum ve durumlarla hiçbir ilgisi, ilişkisi ve ilintisi yoktur. Dosya dışında hiçbir şeyden etkilenmez. Çalışanları da böyledir. İktü-zük sınırları içinde, üniversite ve meslek kuruluşlarının bilimsel toplantıların-da yansız biçimde ulusal ve hukuksal konulara, temel ilkelere, yargı bağım-sızlığına, lâikliğe değinmek, gerçeği söylemek, önermek, uyararak, savunup yanıt vermek dışında bir davranış asla söz konusu değildir. Yakıştırmalar haksızdır. Demokrasinin saydamlığı fildişi kulelere olur vermez.

8. Sayın Genelkurmay Başkanı'nın 26 Ocak 1993'deki ziyaretinde "De-mokrasinin güvencesi, hukuk devletinin simgesi olan Anayasa Mahkemesi..." diyerek Atatürkçülükten ve lâiklikten söz etmesinden gocunan, herkesi daha rahat ettirmesi gereken bu pırıl pırıl sözlerin açıklığına karşın, ahlak ve akıl dışı yorumlarla karışıklık yaratmak isteyenleri kinamakla yetiniyor. Devletin

iki yüksek organına bu nedenle yöneltilen gerçek dışı eleştirileri yanıtı gerekli düzeyde bulmuyorum.

Genelkurmay ve Anayasa Mahkemesi en sağlıklı güvence kurumlarıdır. Kurumlaşmayan güvenceler sağlıklı değildir. 7 Eylül 1992 de söylediğim gibi "yargısı ve ordusuyla övünemeyen ulus ölmeye mahkumdur." Onurlu Türk yargısı ve şanlı Türk Silahlı Kuvvetleri, yetkili ve ilgili öbür organlarla birlikte, Türkiye Cumhuriyeti'nin, rejimin bekçileridir. Yargıyı, güvenlik güçlerini, yaşamayı yıpratmakla devleti yıkmamanın bir olduğu bilinmeli, görev bilinciyle davranan herkese destek verilmelidir.

9. Sav, savunma, karar üçlüsünden oluşan Türk Yargısını her yönden güçlendirecek düzenlemelere öncelik ve ulusumuzun yakınımlarını giderecek önlemlere ivedilik verilmesini bekliyoruz. Özellikle, önce de değindiğim gibi, Adalet Bakanlarıyla müsteşarların kişilikleri nedeniyle değil, bağımsızlığın kurumlaşması için hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulu'nun durumu düzeltilmeli, yargının bağımsızlığı gerçekleştirilmeli, protokoldeki yerlerinden başlayarak yargıç ve savcılarının özlük hakları tüm öğeleriyle adaletin onuruna uygun duruma getirilmelidir. Yargının çekiciliği etkinliği ve saygınlığının artırılması zorunludur. Yargıya hor bakanlar, hukuku engel sayanlar iyi düşünülmelidir. Yargı, ulusun en çağdaş güvencesidir. Özveriyle çalışan yargıç ve savcılarının, asıl istemleri parasal değildir. Adalette adaletsizlik olamaz, adaletçi sağlanmadan adalet sağlanamaz. Baroları tam bağımsız olmayan ülkelerde yargıda tam bağımsız sayılamaz. Yargıç ve avukat olma koşulları değiştirilmelidir.

10. Herşey insan içindir. İnsanı yetiştirip koruyan da insandır. Bu da eğitimle olduğundan herşeyin başı eğitindir. Bilgi ve insan hakları çağında, bilimsel özerklik sağlamadan, üniversitelerimiz evrensel konumuna uygun yapı ve yönetime kavuşturulmadan sorunlar aşılamaz. Mahkememiz bu konuda yapıcı kararlar vermiştir.

11. **SOYKIRIMI** düzeyine ulaşan ve şimdilerde katlanılmaz ahlak ve insanlık dışı saldırılarla boyutu değişen Karabağ ve Bosna Hersek vahşetini, yabancı yüksek yargı organları ile uluslararası yargı kuruluşlarına yazıyla duyurduk. Kıbrıs sorununda da gözlenen ikili ve çelişkili tutumları, batılı ülkelerle uluslararası kuruluşların yüzkarasıdır. İnsan hakları ve hukukla bağdaşmayan bu davranışı ve dost sandığımız ülkelerin Türkiye düşmanlarını besleyip desteklemelerini kınıyoruz.

Bağnaz milliyetçilik, dinsel, yapay ve soyut nedenlerle çıkan kanlı çatışmalar, hastalık ve açlıklara aldırmayan toprak kazanma tutkuları utandırıcı, dünya barışı ve insanlığın geleceği için umut kırıcıdır.

Kıbrıs konusunda, kimigün güneydoğu için de açılan kampanya gibi, "ver kurtul" anlayışının sakatlığı açıktır. "Yurtta barış, dünyada barış" ilkesini benimseyen ulusun kimsenin toprağında gözü olmaması, kendi toprağını da vermesi gibi, haksızlığa katlanıp boyun eğmesi de beklenemez. Ne teröre anayasal ödünler verilebilir ne de kimseye toprak ikram edilebilir. Türkiye, altın bir tarih köprüsü ve uygarlıklar beşiğidir. Onurla yaşanır, onurla ölünür.

DEMOKRASİ - HUKUK

Demokrasi, yalnız hak ve özgürlüklerin değil, kalkınmanın, gelişmişliğin de iklimidir. Kahramanlar yetiştirmez. Hukuk cenneti de değildir. Doyurucu olmayan, ters gelen yanları da olabilir. Ama bir disiplindir ve rejimlerin en iyisidir. Yaşam biçimi, bir öz, siyasal ve hukuksal kurumlaşma yöntemi olmakla birlikte başıboşluk ve kargaşa ortamı değildir. Herkes istediğini söyler ama istediği gibi davranamaz. Demokrasiyi bir özlem ve düş olmaktan çıkarıp doyumsuz bir gerçek kılmak için onu korumak zorundayız. Demokrasi, kendine kıyılmasına olur vermez. Demokrasiyi, demokrasiyle yok etme olanağı us dışıdır. Nasıl, feodal devlet anlayışının ve kurumlarının yerine çağdaş bir örgütlenmeyle uygar bir toplum düzeni yaratma yönündeki devrimci girişimler, ulusal birliğin ve dayanışmanın desteğiyle başarı kazanmışsa, kuramsal doğruların kurumlaşması olan yasalar da demokratik içerikleriyle toplum kültürünün değerler sisteminde yerini alır. Yasaların yaptırım gücü, sistemin dayandığı ve hukuk felsefesinin geçerliği ile güvenliğini sağlayacak güçlerin yeterliğine bağlı olduğundan, hukuk-yargı kurumlarının etkinliği artırılmalıdır. Yasakoyucunun, yasaların genelliği, yansızlığı ve gerçekçiliği gibi adalet ilkelerini gerektiği ölçüde gözetmemesinin neden olacağı uyumsuzluklar ve yaratacağı kötü sonuçlar her zaman düşünülmelidir. Anayasa sisteminizin yakın tarihte geçirdiği sınav dönemleri unutulmamalıdır. Herşeyin zaman içinde eskiyip nitelik değişikliğine uğraması ve işlevini yitirmesi hukuk yasaları için de geçerli bir doğa yasasıdır. Bu nedenle hukukun yeninin yanında yer alması, yaşamın getirdiği bir zorunluluktur. Dinsel geleneklere karşı, hukukun ve yargının kurallarını geçerli ve egemen kılan, kişinin özgür istencine dayanan demokratik anlayış, bilimin ve usun gücünü yansıtan oluşumlar kuşağıdır.

Uygarlık, her tür karanlıktan kurtulmak demektir. Demokrasinin erdemi bilinmelidir.

İnsani boyutlardan yoksun yaşam, ölümden de beterdir. Kötü hukuk, hukuksuzluktan da kötüdür. Aydınlanmayı engelleyen yanılgılarla yararsız geleneklerin ve doğmaların birbirinden farkı yoktur. Bunlar bilimin ve demokrasinin can düşmanıdır. Eleştirel düşünce, gerçeği bulmaya yönelik araştırma bilimin kaynağı ve dayanağıdır. Özgürlüksüz aydınlanma, aydınlanmasız özgürlük olmaz. Bir ülkenin öz varlığı, gerçek değeri, aydınlardır. Usa ve bilime karşı çıkarak, hukuku, insan haklarını, bağımsızlığı anmayıp "hak" sözcüğünü yalnız dinsel anlamda kullanıp sürekli ve sinsî biçimde duygu sömürüsü yapanlarla destekçilerinin makamları ve sanları ne olursa olsun aydınlıkla ve demokrasiyle ilgileri yoktur. Komünizmin yıkılmasıyla amaçları kursaklarında kalanlardan insan haklarına dayanarak, demokrasiyi taslayarak oyunlarını yeni alanlarda sürdürenler de böyledir. Demokrasi konusunda öğrenmesi gereken çok şey olan kimileri, tarih, toplum, hukuk bilgilerinin yetersizliğine bakmadan, "ülkemizdeki aydınların çoğunun Atatürkçü olduğu" sözünü dünyadaki her aydının Atatürkçü olması zorunluluğu gibi algılayıp sömürdüler. Atatürk'e saldırılar, aydın olmadıklarının kanıtıdır. Kemalizmi doğuş zamanını ve bugünlere ulaştırdığını göremeyip demokrasiyle uyuşmadığı savlarıyla karşı devrimcilere güç vermeye çalışanlar, ulusal değerlere savaş açmışlardır. Bunlara sessiz kalmamalıdır. Soylu savunma, siyasal uğraş sayılamaz. Hukuk, huzurun da kaynağı olduğundan bu konulara şimdilik böylece dokunup geçmeyi yararlı buluyorum. Bu da ulusal bir görevdir ve kimse görevini yaptığı için suçlanamaz. Devlet kavramı ve yapısı ile ulusal egemenliğin içeriği ve anlamı da değişmişken zamanı, ortamı, koşulları düşünmeden 1993'de 1923'ü acımasız eleştirmek, Cumhuriyeti daha gerçek ve daha geçerli kılmaya çağırmak yerine, karalayarak güçlenmesini sağlayan zorunlu önlemleri kötülemek, Osmanlı'yı överek dinsel sentezlerle yenileşmeyi ve gelişmeyi engellemek, yeni cumhuriyetleri kişisel egemenlik özlemiyle önermek ağır yanılgılardır. Temel ilkeleri, ulusal değerleri, soyumuzu, adımızı ve kaynağımızı tartışmaya açmak, bağımsız ve özerk kuruluşları yasal çizgilerinden uzaklaştırıp ele geçirmek gibi düşünceler asla uygun değildir. Siyasal gösterilerle ne gerçekler örtülür, ne sorunlar çözülür, ne de bir yere varılır. Kimi yeni siyasal oluşumlarda, kimi seçim ve atama işlerinde, yer değiştirme ve görevlendirmelerde mezhep ya da tarikat ağırlığı ve kadrolaşma söylentilerine neden olunmamalıdır. Yaşam pahalılığı, yolsuzluk suçlamaları, işsizlik ve antide-

mokratik kurallar üzerinde önemle durulacağını, toplumsal barışın sağlanacağını umuyorum.

Sevr'i övüp, Atatürk'ü yerenlerin yasama organına kadar girdikleri günümüzde sövgülerin, yargıya ve güvenlik güçlerine saldırıların gülümsemeyle karşılanması ilginçtir. Demokratik görünüm için ödün yanlıştır. Ahlak olmadıkça hukuk da, demokrasi de ekonomi de sanat da olmaz. Yozlaşma yoğunlaşır.

Ulusal And'ı, Lozan'ı, Türkiye Cumhuriyeti'ni, lâikliği tek yanlı tartışmalara açmak oyununa gelinmemelidir. Türkiye Cumhuriyeti'ne yönelik iç ve dış kaynaklı, kalemli, sözlü, silahlı saldırılarla bir insandan beklenen en küçük değerbilirlik gösterilmeden yürütülen kampanya, yurtseverlikle, tarih bilinciyle bağdaşmayan bir tür hayınlıktır. Atatürk gerçekte Türkiye düşmanlığında birleşen şeriat devleti özlemcileri, bölücü ve ırkçılar, baskı sömürü ve acıyla karanlığı yoğunlaştıranlar bağımsızlığın ve özgürlüğün yıkıcılarıdır. Basın özgürlüğünün kötüye kullanılması demokrasi ve insanlık adına üzücüdür. Özellikle hukuk dışı kimi TV yayımlarıyla çekinmeden kişiliklere saldırarak, sahipleri ve yakınları için taşınması güç bir durumdur. Ayrıca dindar görünüp bir günde değişik içerikli iki baskıyla çirkin saldırıyı seçip gerçek dışı anlatımlarla oyunlarını sürdürenlerin ahlak ve insanlık anlayışına şaşmamak olanaksızdır. Devlet televizyonunda şeriatçılık övülmemeli, kimi özel yayınlardaki tekke-zaviye görüntüleri herkesi düşündürmelidir. Yas yayımları da böyledir.

YİNELİYORUM

Anayasa Mahkemesi, tüm yetkili organların insan haklarına dayanan hukuk devleti kimi çağdaş nitelikleriyle gerçekleştirme çabalarına katkılarını özenle sürdürecektir.

Anayasa Mahkemesi, ulusal değer ve varlıklarla yaşamsal ilkeleri duyarlılıkla ve ödünsüz biçimde koruyacaktır.

Anayasa Mahkemesi, hukukun siyasallaşmasını önleyip siyaseti hukuklaştırmaya artan bir güçle ağırlık verecek, Türk hukukuna daha üstün düzey, daha engin ufuk sağlayacaktır.

Anayasa Mahkemesi, insan haklarına dayanan hukuk türeterek yasa üretimine ışık tutacak, destek verecektir. "Ekonomi Anayasası"nın tartışıldığı bir ortamda Anayasa sorunu geçirilemez.

Gerçekten Anayasa yargısı çağdaş hukuk devletinin güvencesi, mahkemesi de simgesidir. Değişik duygu ve düşüncelere kapılanlar ne derlerse desinler yabancı kuruluşlar da övgüyle söz etmektedirler.

Atatürk'ün 5 Kasım 1925 konuşması ile Gençliğe Seslenişini hiçbir zaman unutmuyoruz.

Anayasa Mahkemesi üyeleri kurumsal işlevin, kişisel görevlerinin bilincinden, içtikleri and'ın onur ve namus bilinen anlamından asla ayrılmadan var güçleriyle ve özveriyle çalışmaktadırlar. Üye adayı belirleyen ve seçen-atayan organlara büyük sorumluluk düşmekte ve ulusumuz bu konuda çok haklı olarak örnek bir özen ve duyarlık beklemektedir. Anayasa Mahkemesi'ni anayasal doğrultusundan kimsenin ayıramayacağı kanımı yineliyorum.

Sonsuza değin bağımsız yaşayacak Türkiye Cumhuriyeti'nin temellerini oluşturan, varlık nedenimiz ve ulusal amacımız saydığım Atatürk ilkelerini yıpratmaya ve yıkmaya kimsenin gücü yetmeyecektir. Bu ilkeler resmi ideoloji değil, ulusal yaşam felsefemiz ve insanlık ışığıdır. Gerçek bir hukukçunun da adaletten başka ideolojisi olamaz. Bu çizgilerde birleştiğimiz inancıyla hepimize esenlik dileklerimle teşekkürlerimi ve saygılarıma sunarken Anayasa yargısı konulu bilimsel toplantıya katılacaklarla, bu konuda başarılı hizmet veren değerli üyemiz sayın Dr. Mustafa GÖNÜL'e çalışanlarımıza, törenimize destek veren Kültür Bakanlığı ile seçkin şef ve sanatçılara ayrıca teşekkür ediyorum.